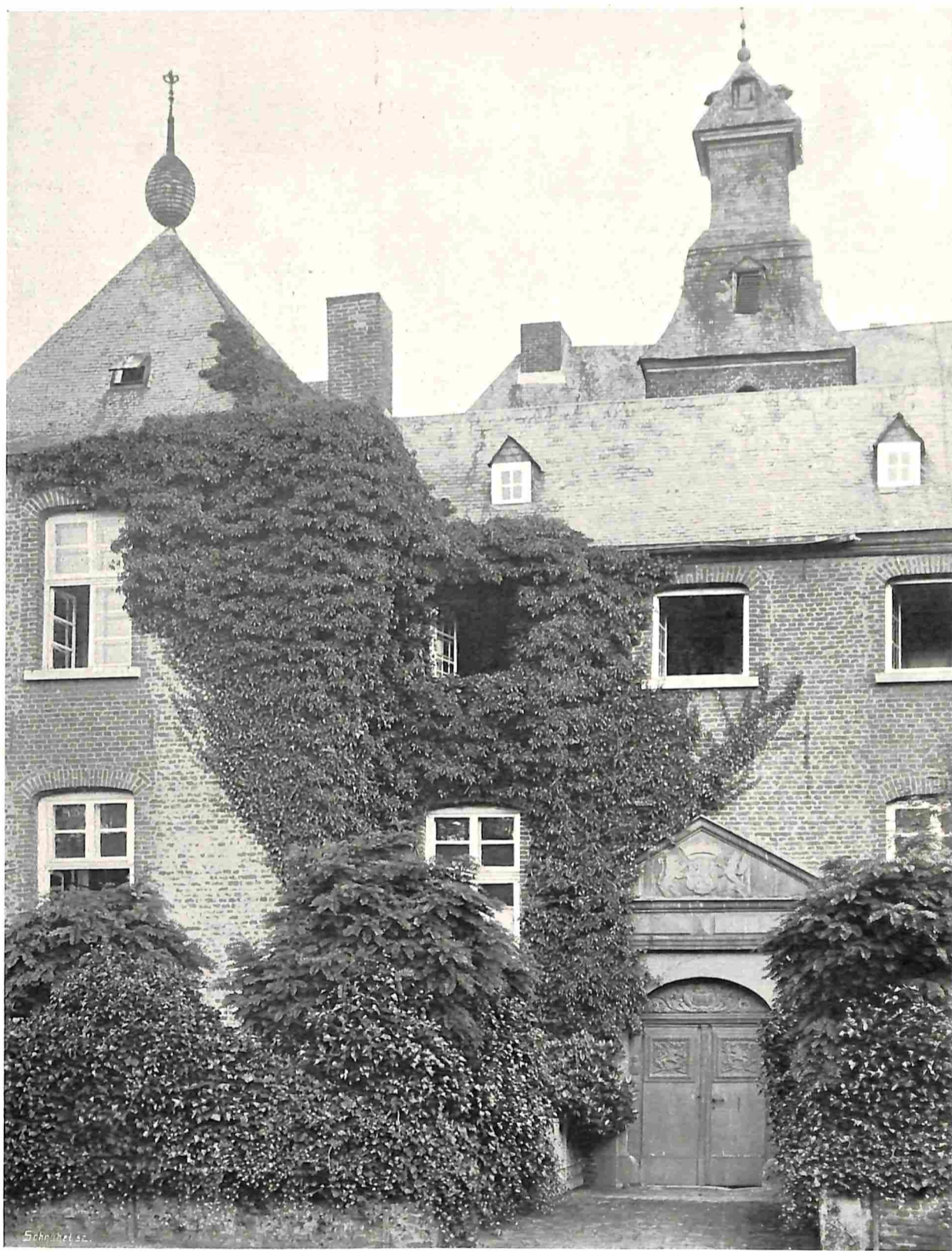

BUITEN

5^E JAARGANG N^O. 46.

ZATERDAG 18 NOVEMBER 1911.

Foto Aug. F. W. Vogt. KASTEEL BLIJENBEEK BIJ AFFERDEN (L). HOOFDFRONT.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

INHOUD:

HOE DE WARE DEUGNIET TEN SLOTTE ALTIJD BELOOND WORDT (VERVOLG), NAAR GOBINEAU	BLZ. 542
INGEZONDEN	543
BLIJENBEEK BIJ Afferden (L.), GEÏLL. BLZ. 541 EN 544—547	
EIKELS, DOOR G.	BLZ. 546
HERFSTVERZEN (GEDICHT), DOOR JAC. V. D. KLEI	547
ZIJN HUISJESSLAKKEN BLIND? DOOR G.	547
UIT FRANKRIJKS WILDERNIS, VII, DOOR JOHAN SCHMIDT	547
DE DIWAN-I-AM OF GEWONE AUDIËNTIEZAAL. ILLUSTR.	548
SLACHTOFFERS DER DAMPLANNEN. ILLUSTRATIE	549
SCHELMEN UIT DE VOGELWERELD, DOOR A. B. WIGMAN, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 550—552
DE KAT EN DE SLANG, DOOR DE GREEFF, GEÏLLUSTR. BLZ. 552	

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS

Alle kopij ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotografieën, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74—76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

Hoe de ware deugniet ten slotte altijd beloond wordt.

(Vervolg).

GAMBER Ali verplichtte zich door de schrikkelijkste eeden, zelfs geen mier, het stilzwijgendste en verstandigste aller levende wezens, het geheim van zijn nieuwen vriend toe te zullen vertrouwen. Hij zwoer bij diens hoofd, bij dat zijner moeder, van zijn vader en van zijn grootvaders van vaders- en moederszijde, en wilde hondenzoon en hellezoon geheeten worden, als hij ooit over hun gemeenschappelijk avontuur den mond open deed. Nadat hij een kwartier lang deze verschrikkelijke eeden herhaald had, nam hij afscheid.

Gamber Ali had slaag gekregen en angst uitgestaan. Doch nu het gevaar voorbij en de pijn bedaard was, voelde hij zich weer vrij en gelukkig. Het was niet zijn eerste vechtpartij en hij had niet zooals de kamerdienaar, gronden om zich over zijn reputatie ongerust te maken. Zoo kon hij dan zijn phantasie, door de zoeven ontvangen teozeggingen geprikkeld, den vrijen teugel laten. Verblind door het licht, dat plotseling aan zijn horizont verschenen was, kwam hij in het beste humeur van de wereld thuis. Alle straathonden in zijn buurt kenden hem en deden geen aanvallen op zijn beenen. De nachtwachten, onder de luifels der winkels uitgestrekt, hieven slechts even het hoofd op bij zijn naderen, en lieten hem passeeren. Zoo kwam hij aan zijn woning.

Hoewel de nacht reeds gevorderd was, vond hij zijn waardige ouders nog achter een flesch brandewijn en een schapenbout, waar reeds een flink portie afgenomen was. Bibi Dschanem bespeelde de mandoline en Mirza-Hassan, die jas en hoed afgelegd had, zijn hoofd geschoren, zijn baard half zwart, half wit geschilderd, sloeg vol geestvervoering op de tamboerijn. De beide echtgenooten zongen, met van gevoel verdraaide oogen, met volle kopstem:

„Cypresse mijn, lelie mijn,
Laat me in hemelsche liefde zwelgen!”

Gamber Ali bleef eerbiedig op den drempel staan en groette de scheppers van zijn leven. Zijn kleederen waren gescheurd en zijn lokken in wanorde. Hij zag er uit, dacht Bibi-Dschanem in stilte, als de bevalligste struikroover, dien de schoonheidszin eener vrouw zich droomen kan.

— Zet u neder mijn hartedief, zei ze, terwijl ze de gitaar ter zijde legde en Mirza-Hassan midden in een koenen triller bleef steken. Waar komt gij vandaan? Hebt gij u goed vermaakt?

Gamber-Ali ging op zijn hurken zitten, zooals zijn moeder hem veroorloofd had, doch bescheidenlyk tegen de deurpost geleund. Ik heb, antwoordde hij vervolgens, den lieutenant van den prinsstadhouder het leven gered. Hij werd in het open veld door twintig krijgslieden, tijgers van koenheid en wildheid, aangevallen,

enkel Mamahenys of Bakhyarys, denk ik, want alleen die stammen tellen zulke reuzen. Ik heb ze aangevallen, en met Gods hulp op de vlucht gejaagd.

Hierbij nam Gamber-Ali een bescheiden houding aan.

— Daar herken ik den zoon dien ik ter wereld bracht, riep Bibi-Dschanem verrukt uit. Kus mij, mijn lieveling, omhels mij!

De jonge held behoefde niet veel moeite te doen, om aan die uitnoodiging te voldoen; het vertrek was klein; hij boog het lichaam een weinig naar voren en stak zijn moeder het voorhoofd toe. Wat Mirza-Hassan aangaat, die vergenoegde zich met echt praktischen zin op te merken:

— Daar is wat uit te halen!

— Wat heeft de lieutenant u gegeven? vroeg Bibi-Dschanem

— Hij heeft mij morgen tot het ontbijt in het paleis uitgenoodigd, en zal mij aan Zijne Hoogheid voorstellen.

— Gij wordt gewis generaal! zei zijn moeder vol overtuiging.

— Of staatsraad! opperde de vader.

— Ik zou reeds tevreden zijn, voorloopig de benoeming tot directeur der belastingen te ontvangen, zei Gamber Ali nadenkend.

Hij geloofde zelf meer dan de helft van wat hij zoo even bedacht had; dat ligt zoo in de bijzondere geestesgesteldheid van den Oosterling. Een kamerdienaar van den prins, die den armen en interessanten Gamber Ali welgezind was, moest noodzakelyk een man van buitengewone verdiensten zijn; waarom zou hij dan niet ook de gunsteling van zijn heer wezen? Daar hij dat was, kon hij als diens plaatsvervanger beschouwd worden; elke aan gelegenheid moest hem toevertrouwd worden, en hoe was het bij zulk een prachtpositie aan te nemen, dat hij gierig zou zijn met zijne bewijzen van dankbaarheid tegen zijn redder! Wel had Gamber Ali geen krijgslieden verjaagd, maar had de kamerdienaar niet uit eigen beweging zijn buitengewonen moed gepezen?

Den volgenden morgen, na een korten slaap, stond Gamber Ali vroegtijdig op, verrichtte haastig zijne wasschingen, raffielde zijn gebeden af, en ging op weg, zich op de heupen wiegend, zooals een man van zijn stand past. Voor het paleis gekomen, baande hij zich met veel brutaliteit een weg door de menigte soldaten, bedienden, derwischen, particulieren, en vroeg den deurwachter op aanmatigenden, echter door een vriendelyk lachen verzachten toon, of zijn vriend Assadullah-Beg thuis was.

— Daar is hij juist, antwoordde de deurwachter.

— Moge de goedheid van uwe Excellentie nimmer verminderen, zei Gamber Ali, zich tot zijn beschermer wendend.

— Uw geluk is gemaakt, antwoordde Assadullah; hoor slechts waarover het gaat. Ik heb met den opperste der tapijtleggers van zijne hoogheid gesproken. Hij is mijn vriend, en een der deugdzzaamste en achtenswaardigste menschen. Ik zou verkeerd handelen, indien ik over zijne voortreffelykheid uitwijdde: de geheele wereld kent die. Rechtvaardigheid, oprechtheid en belangeloosheid zijn in al zijn daden op te merken. Hij stemt er in toe, u onder zijn ondergeschikten op te nemen, en van heden af hoort gij er toe. Natuurlyk moet gij hem een klein geschenk geven, doch hij hangt zoo weinig aan de goederen dezer wereld, dat hij niet wil dat dat eenige andere beteekenis zal hebben, dan die van eene betuiging van eerbied. Gij geeft hem vijf gouden tomans 1) en vier suikerbrooden.

— Moge de zegen van den profeet op hem rusten! antwoordde Gamber Ali, een weinig uit het veld geslagen. Mag ik u vragen wat mijn loon zal zijn in het belangrijk ambt dat ik bekleeden ga?

— Uw loon, zei Assadullah halfluid op vertrouwelyken toon, terwijl hij rondkeek of er ook iemand luisterde, uw loon bedraagt acht sahabgrans 1) per maand, maar de huishofmeester van zijne hoogheid betaalt doorgaans slechts zes uit. Gij laat hem twee voor zijn moeite behouden; er blijven dus vier voor u over. Gij zult natuurlyk niet zoo ondankbaar tegen uw chef zijn, dat gij hem niet ten minste de helft aanbiedt. Ik ken u, gij zijt tot zulk een onbehoorlyk gedrag niet in staat. Zeggen wij dus dat gij twee sahabgrans overhoudt. Wat zoudt gij daar anders mede doen, dan ze uw opzichter te geven, om u dien tot betrouwbaeren vriend te maken? Wat laat u niet door den schijn misleiden: onder een beetje ruwe vormen verbergt hij een hart van goud!

— Moge de hemel hem met zijn zegeningen overstroomen! antwoordde Gamber-Ali, die zeer terneergeslagen geworden was, maar wat blijft er dan voor mij over?

— Ik wil het u zeggen, mijn zoon, antwoordde Assadullah met den ernst en de kalme waardigheid van een man van rijke ervaring. Telkens als gij in opdracht van den prins iemand een geschenk brengt, krijgt gij natuurlyk eene belooning van den aldus begunstigde. temeer daar gij uw uiterlyk in uw voordeel hebt. Gij moet dat wel met uwe kameraden deelen, maar gij zijt niet verplicht kun precies te zeggen, wat men u toegestopt heeft. En als men u beveelt, iemand de bastonnade te geven, dan wil het gebruik, dat de schuldige u een kleinigheid geeft, omdat gij wat zachter, of ook wel geheel er naast zult slaan. Dat is een kwestie van handigheid, die een jongmensch van geest gelijk gij zich spoedig eigen maakt. Daar ik er niet aan twijfel of gij zult weldra de achting uwer chefs verwerven, zal men u wel eens de opdracht geven, de belastingen in de dorpen te innen. Daar staat het aan u uwe belangen met die van de boeren, die nooit betalen willen, die van den staat, die altijd wil ontvangen, en die van den vorst, die het u kwalijk zou nemen indien gij met leege handen thuis kwaamt, te vereenigen. Geloof mij, het is een goudmijn! Kortom, duizend gelegenheden zullen zich voordoen, waarmede

gij uw voordeel kunt doen. En wat mij betreft, ik zal mij gelukkig achten, indien ik er toe heb bijgedragen, uw positie in de wereld te vestigen.

Gamber Ali was zeer gevoelig voor de verleidelijke zijde van het hem zoo smakelijk geschilderde beeld, doch één punt verontrustte hem.

— Excellentie, zeide hij met bewogen stem, moge de opperste zaligheid u loonen voor het goede, dat gij mij armen hulpeloze aandoet! Doch als ik niets ter wereld bezit dan mijne hoogachting voor u, hoe kan dan den eerwaardige opperste der tapijtleggers vijf tomans en vier suikerbrooden geven?

— Zeer eenvoudig, antwoordde Assadullah; hij is zoo goed te willen wachten. Gij brengt hem uwe kleine offergave van uwe eerste bijverdiensten.

— Indien het er zoo mee staat, riep Gamber-Ali verrukt uit, dan neem ik uw voorslag met beide handen aan.

— Ik wil u nog heden aan uw chef voorstellen, antwoordde Assadullah.

Hierop draaide de kamerdienaar zich op zijn hakken om, nam zijn jongen kameraad mede, en bracht hem in den hof. Dat was een groote, leege ruimte, omgeven door gebouwen uit grauwe in de zon gedroogde tegels gebouwd. Aan de hoeken werd de eentonigheid door den rooden tint van gebrande tegels gebroken, waardoor de totaalindruk een zeer plechtige was. Hier en daar zag men nog mozaïeken van blauw aardewerk, met arabesken en bloemen versierd. Ongelukkiger wijze was een deel der arkaden ingestort, en een deel beschadigd; maar ruïnen zijn nu eenmaal de hoofdzaak in de orde der Aziatische diagen. In het midden van den hof stonden een twaalftal kanonnen, waar de artilleristen omheen zaten of lagen; stalknechts hielden de teugels der paarden, wier ruggen karmijnroode zadels droegen; opzichters wandelden heen en weer om eene orde te handhaven, die niet bestond; soldaten kookten hun maal in ketels; men begroette elkaar, maakte diepe buigingen voor de machtigen, kortom men deed er zooals men op zulke plaatsen overal ter wereld doet.

Den grooten hof verlatend, bracht Assadullah den door zooveel pracht verblindden nieuweling naar een anderen, iets kleineren; in het midden daarvan bevond zich een vierkant waterbassin, welks water liefelijk gekleurd werd door de azure weerkaatsing der geëmailleerde tegelbekleding. Aan den rand stonden geweldige platanen, wier stammen onder een dicht vlechtwerk van bloeiende rozenstruiken verdwenen. Tegenover den nauwen en lagen ingang, waardoor zij binnen getreden waren, verscheen aan de andere zijde een hooge zaal, dien een Europeaan voor een toneel gehouden zou hebben, want hij was aan de voorzijde geheel en al open, en het dak rustte aldaar op twee kleine vergulde zuilen. De zaal was met tooverachtigen pracht, met spiegels, schilderijen en verguld, de bodem met rijke tapijten bedekt, en zes voet boven dien van den hof verheven. In dien zaal verwaardigde zijne hoogheid, de prins-stadhouder zich op kussens geleund en door vele voorname heeren en zijn onmiddellijke dienaars omgeven, in hoogst eigen persoon uit een geweldigen rijstschotel en een dozijn kleiner porceleinwerk te ontbijten. Van de drie overige zijden van den hof lagen twee in puin; de derde bood toegang tot een rij in dragelijken staat verkeerende vertrekkers.

Gamber Ali voelde zich zeer klein in deze geheiligde omgeving, en tegelijk leek hij zich zelf een bijzonder gewichtig persoon. Voor hij de vorstelijke woning betrad, was hij persoonlijk geheel en al onafhankelijk, en nooit had de prins-stadhouder hem iets kunnen doen, daar zijne hoogheid immers van zijn bestaan onkundig was. Doch nu maakte hij deel uit van die gelukkige klasse, waartoe de geringste koksjongen en de machtigste minister behooren, de klasse der lieden, die elk oogenblik kunnen verwachten te hooren, dat de gebiedster hem bij name aanwijst voor de bastonnade.

Terwijl Gamber-Ali zich met deze trotsche gedachten bezig hield, stiet Assadullah hem met den elleboog aan, zeggende: „daar is de opperste der tapijtleggers; wees niet bang, mijn zoon!”

Deze aanmoediging was niet overbodig. De opperste der tapijtleggers van den prins-stadhouder van Schiras had een tamelijk terugstootend uiterlijk. De helft van zijn neus was door de pokken weggevreten; zijn zwarte puntige snor strekte zich rechts en links een halve voet van deze ruïne uit; zijne oogen vonkelden somber achter dikke wenkbrauwen, en zijn gang was indrukwekkend. Hij droeg een prachtig gewaad van Kirmansche wol, een mantel van rijk gearneerd Russisch laken, en een muts van zulke fijn lamsvle, dat men hen op het gezicht op minstens acht tomans schatte, wat volgens westersche rekening ongeveer vijftig gulden zou zijn.

Deze majestueuze grootwaardigheidsbekleeder trad met afgemeten passen op den kamerdienaar toe, die hem groette, door de hand op het hart te leggen. Gamber-Ali veroorloofde zich een dergelijke vertrouwelikheden niet; hij liet de hand van de lenden af langs de zijde tot onder de knieën afvallen, boog zich zoo diep als mogelijk was, zonder met den neus den grond aan te raken, richtte toen zich op, en wachtte, met den vinger in zijn gordel en neergeslagen oogen bescheiden tot men hem toe zou spreken.

De opperste der tapijtleggers streek zich tevreden den baard en gaf Assadullah door een genadige blik van zijn tevredenheid blijk. Deze haastte zich te zeggen: de jonge man heeft verdiensten, hij is vol deugdzaamheid en bescheidenheid; ik kan het bij het hoofd van uwe Excellentie bezweren. Ik weet dat hij met fatsoenlijke lieden omgaat en slecht gezelschap mijdt. Uwe Excel-

lentie zal hem gewis in hare onuitputtelijke goedheid doen deelen. Hij zal alles ter wereld doen, om u tevreden te doen zijn; wij hebben dat uitdrukkelijk afgesproken.

— Dat is voortreffelijk, antwoordde de opperste der tapijtleggers, doch voor wij eene beslissing nemen, heb ik een vraag onder vier oogen tot dezen waardigen jongen man te richten.

Hij nam daarop Gamber-Ali ter zijde, en sprak:

— Assadullah gedraagt zich tegenover u als een vader. Doch vertel mij eens, hoeveel hebt gij hem vereerd?

— Moge uwe goedheid nimmer verminderen, antwoordde Gamber-Ali trouwhartig, ik kan mij niet veroorloven iemand een geschenk te geven, zoolang mijn ongunstige finantieele omstandigheden mij dwingen te wachten, en de dagen te tellen, tot ik Uwe Excellentie mijne eerbied betoonen kan.

— Maar gij hebt hem toch iets beloofd, zei de opperste der tapijtleggers glimlachend. Hoeveel hebt gij hem beloofd?

— Bij uw hoofd, bij dat uwer kinderen, riep Gamber-Ali uit, ik heb niets beloofd daar ik mij nog wilde voorbehouden, op dat punt uwe bevelen te vragen.

— Gij hebt welgedaan. Handel altijd zoo bezonnen en het zal u niet berouwen. Dezen onbaatzuchtigen raad geef ik u. Wat mij aangaat, ik leg u geen dwang op. Doch daar gij een beginneling in de wereld zijt, zoo moet gij leeren, ieder naar rang en stand het zijne te geven; zonder dat zouden zelfs de sterren aan den hemel hun taak niet volbrengen kunnen. Gij weet, dat een kamerdienaar geen opperste der tapijtleggers is, daarom kunt gij bij hem met de helft volstaan, van hetgeen gij wellicht mij zult vereeren. Geef Assadullah zoodra gij kunt vijf tomans en vier suikerbrooden, niet meer. Gij ziet, dat ik op uw voordeel bedacht ben.

Hierop gaf hij Gamber-Ali een lichte vriendschappelijke tik op de wang, en trok zich daarheen terug, waar zijn plicht hem riep. Wat den nieuwen dienaar aangaat, deze gevoelde eenige benauwdheid bij de gedachte aan zijne verplichtingen. Assadullah had hem slechts het derde deel genoemd van hetgeen hij te betalen had. In plaats van vijf tomans en vier suikerbrooden, had hij zich voor vijftien tomans en twaalf suikerbrooden moeten verbinden. Doch hij zette zich die futilliteiten uit het hoofd, dankte zijn beschermer hartelijk, kuste den zoom van zijn kleed en begaf zich toen, wat nu zijn recht was, hier, daar en overal heen, waar zijn nieuwsgierigheid hem lokte.

Met zijn kameraden kon hij het spoedig vinden; zelfs werd hij met onderscheiding behandeld. De thee van den prins-stadhouder beviel hem uitmuntend; ook kon hij, zonder dat men er op lette, eenige stukken suiker in zijn zak laten glijden. Men speelde eenige onschuldige spelletjes, en daar hij in zulke dingen geen nieuweling was, won hij bij deze kunstige bezigheid een dozijn sahabgrans en de algemeene achting.

Toen hij des avonds thuis kwam, bestormde zijn moeder hem met vragen.

— Ik ben op van vermoeienis antwoordde hij achteloos. De prins wilde met alle geweld, dat ik het middagmaal bij hem gebruiken zou. Wij hebben den geheelen dag haast gespeeld, en ik ben zoo voorzichtig geweest hem slechts deze kleinigheid af te winnen. Later, als ik zeker ben van zijn gunst, behandel ik hem niet zoo goed. Wij hebben afgesproken dat ik om de jalouzie der anderen niet te zeer te prikkelen, voorloopig doen zou, als behoorde ik tot zijn dienaren; later wordt ik vizier. Intusschen heb ik niets anders te doen dan mij te amuseeren. Wij reizen binnen kort naar Teheran, waar zijne hoogheid voornemens is mij bij den koning aan te bevelen.

(Wordt vervolgd).

1) Een toman is ongeveer zes gulden, een sahabgran zestig cent.

INGEZONDEN.

Geachte Redactie!

Ik moet wel even terugkomen op het door mij in No. 14 van Buiten geschrevene over *Sterna Macrura*. In No. 38 maakt de heer Daalder er terecht aanmerking op, dat er voor dezen vogel geen Nederlandschen naam zou bestaan, zooals ik zei te vermoeden.

Op het oogenblik, dat ik dit neerschreef, moet mij wel een andere vogel door de zinnen hebben gespeeld, waardoor ik in de war ben geraakt, want reeds het kleine boekje van Dr. Buekers vermeldt voor *Sterna Macrura* onzen Nederlandschen naam: Noordsche zeezwaluw.

Wat de heer Daalder in zijn samenvatting zegt onder *c* en *d* klopt geheel met hetgeen ik schreef. Dat *Sterna Macrura* een paar weken na *Sterna Hirundo* broedt, wist ik wel; dat het ongeveer 20 dagen is, had ik niet nagegaan.

Wat betreft de teekening der eieren, daaromtrent moet ik, op grond van mijn waarnemingen bij minstens 20 nesten, het door mij in No. 14 medegedeelde beslist handhaven. De eieren van *Macrura* zijn helderder van grondkleur en hebben donkerder vlekken, dan die van *Hirundo*, waardoor de teekening veel contrastrijker wordt. Intusschen kan ik slechts spreken van waarnemingen bij ruim 20 nesten, die in een beperkt gebied, afgezonderd van de nestplaatsen van meeuwen en andere sterns, dicht bij elkaar lagen.

Dankend voor de plaatsruimte

Noordgouwe.

J. VIJVERBERG.

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL BLIJENBEEK. WESTZIJDE.

BLIJENBEEK BIJ AFFERDEN (L.)

HET is bekend, dat langs de Maas in overoude tijden een aantal kasteelen zijn gebouwd, die de bezitters of bewoners het toezicht op het Maasverkeer verzekerden. Die Maasburchten vond men b.v. te Merum, te Kessel, te Grubbenvorst, te Geisteren en er lag er ook een te Afferden bij het tegenwoordige Maasveer. Zijn elders nog overblijfselen te zien, hier teekent zich alleen de plaats af der omsingelende grachten, van voorhof en burcht door hoogten en laagten, waarover de tijd een dek van gras spreidde. De herinnering leeft nog voort in de sage, dat in den Sint Gregorius of Sint Joris-nacht de oude ridders onder den grond op hunne schilden slaan, als kwamen de lange dagen van strijd en kamp van man tegen man weer terug. Toen deze Maasburcht verwoest was, naar men wil door de Gelderschen, stichtte men eene nieuwe burcht een driekwartier meer landwaarts in, aan de Blijenbeek en gaf het slot denzelfden naam.

Het was het hooge Huis der heerlijkheid Afferden, die groot en breed in oppervlak, maar oneffen van bodem, veel zandduinen en heiden bezat met moerassen en bosschen, met weiden en uiterwaarden, zeer afwisselend van uitzicht en bodemwaarde. Het kasteel lag in de heide aan de beekinzinking. Men had het water noodig voor het vullen en doorspoelen der grachten. De heerlijkheid Afferden ging beneden tot in „den Maes” en zoo omhoog tot de Kendel, de beek welke tegenwoordig de grens uitmaakt tusschen Nederland en Pruisen. Zoo ook grensde Afferden aan de zuidzijde tegen het grondgebied van Bergen en Well. Die grenzen, welke door beleidingen wel omschreven waren, als gaande van „den graeff naeden witten steijn end soe voert nae stintgens acker” gaven door hunne vaagheid uitstekende gelegenheid tot de oorlogen in 't klein, die deze miniatuurvorsten met elkander begonnen. 't Ging meestal om een kleinigheid, over een paar boeren, die turf gestoken hadden in een moeras, waar niemand recht den weg wist, — over een kudde schapen, die een half onnoozele herder verder gedreven had, dan hij mocht — over het vischrecht en zoo meer. Men trok met man en macht tegen elkander op, takelde elkander met vlegels en hooivorken toe, beging allerlei baldadigheden en bewees aldus zijn goed of vermeend recht. De heeren zelf wikkelden zich met 't meeste genoegen in zware processen, die tot re- en duplijcken aanlieding gaven, van het eene gerechtshof naar het andere getrokken werden er ten slotte

gewoonlijk uitliepen op een mager accoord, door de erven van de procedeerende heeren gesloten. De archieven van Blijenbeek wemelen van processtukken, van lange adviezen van allerlei rechtsheeren, van vragenlijsten waarbij dan volgens de antwoorden der getuigen „affirmat” of het „negat” kwam te staan.

Men klaagt over onze langzame civielprocesorde. Maar men neme eens kennis van de oude processen en spreke dan.

Blijenbeek bestond reeds in 1405 als den „Hof to Blienbeke”, die toen door Wijnand Schenk van Nijdeggen door ruil verkregen werd van Rutger van Alpen. In 1407 draagt Wijnand den Bisschop Frederik van Keulen het burchthuis te Blijenbeek op en ontvangt het als mansleen terug.

Het kasteel ligt aan den weg van Afferden naar Goch en is met zijn voorhof en zijne tuinen omsloten door breede grachten, terwijl het huis zelf ook nog in een binnengracht ligt. Rondom staan prachtige eikenlanen en rijen zware linden, terwijl de randen der grachten met heesters gesierd zijn.

Men krijgt toegang tot den voorhof door eene steenen brug, welke vroeger eindigde in een houten ophaalbrug. De spleten, waardoor de kettingen liepen, zijn nog te zien.

Door de met hardsteen uitgevoerde hoofdepoort komen wij op het binnenplein, om 't welke de voorburcht ligt. Vroeger was dit bestemd voor de woningen der knechten en meiden, die in de stallen of in de schuren werkten, terwijl de lijfbedienden op het kasteel zelf woonden. Blijenbeek is kleiner dan Well, maar op dezelfde wijze gebouwd. Alleen heeft men in het midden nog een toren met een geheel met leien bekleed renaissance spits. Men heeft den toren op de binnenplaats gezet en hij maakt den indruk, of hij niet goed buiten durft te komen.

De voorburcht is thans als boerderij in gebruik bij een pachter, wat men in Limburg veel vindt, daar de heeren zelf weinig verstand of tijd hebben om de boerderij naar den eisch te besturen.

Blijenbeek heeft meer eenheid van bouw dan Well: Het kasteel Arcen een paar uur verder op Venlo aan jonger van bouw, heeft minder oude vormen en heeft meer van een groot nieuwerwetsch heerenhuis, zooals de Holtmühle bij Tegelen en Hillenrade bij Swalmen, altijd de torens niet mede gerekend. Geijsteren, kort bij Well, maar meer Noorderlijker aan de overzijde der Maas heeft evenals Blijenbeek en Well ook een binnenplaats en zoowel aan den plattegrond, dus aan den grondslag, zou men zeggen.

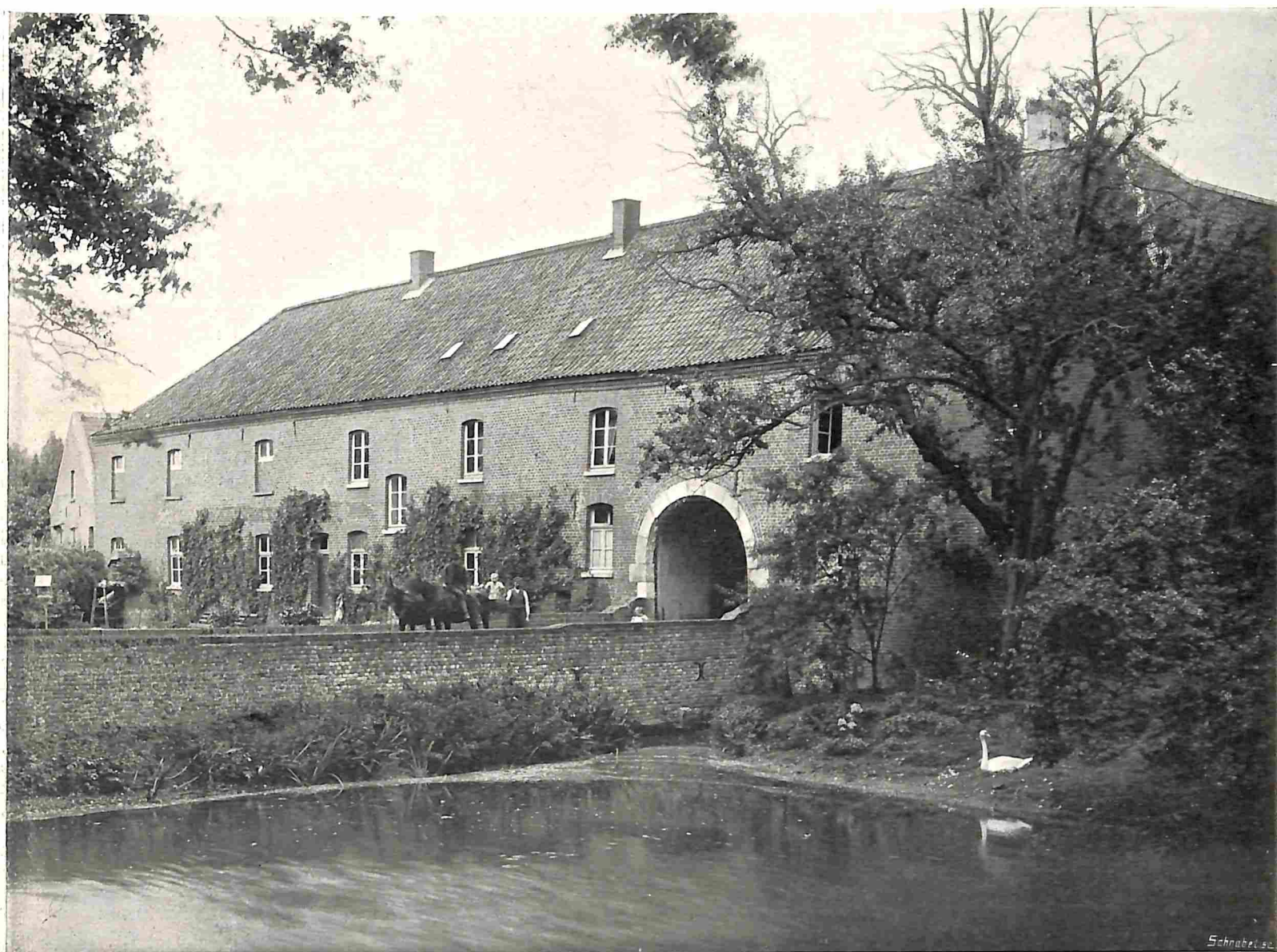

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL BLIJENBEEK. TOEGANGSBRUG.

dat de bouwmeesters elkanders werk kenden en die inrichting voor deze streek de beste vonden. De kasteelenaanleg biedt nog vruchtbare punten voor eene studie over de ontwikkeling van het bouwen dier versterkte huizen.

Afferden was eene heerlijkheid in twee deelen leenroerig; 2/3 aan Keulen, 1/3 aan Kuik. Daarom benoemden de leenheeren gezamenlijk de schepenen; en ieder voor zich één rechter, maar die van het 1/3 mocht er bij zitten als „een swigent richter”, terwijl die van het 2/3 „een daegelix ende sprekende richter” was, die de schepenen beriep en kon panden. Zoowel de ingezetenen als de vreemden, die wegens een vergriep gearresteerd werden, konden naar Blijenbeek gebracht worden „te stocken en te blocken”, dus in den „stock” of de gevangenis en in „den block”, dus de voeten gesloten tusschen twee halve ronde gaten in balken, welke op elkaar pasten. De heer van Afferden kon zonder eenige tusschenkomst van anderen de gevangenen, die lijf en goed verbeurd hadden, doen terecht stellen en dooden; dit geschiedde altijd volgens de wetten en costuijmen der heerlijkheid. De hoogste geldboete welke men mocht heffen, was V mark of III gouden klinkerts = 182 tinsgroten of 728 tinsdenare.

In die hoogste geldboete verviel wie een mes trok, een piek of gespannen handboog of een „bus” gebruikte, of iemand met een ander wapen sloeg of verwondde. Maar ook hij, die de konijns-waranden verstoorde, op het broek vee hoedde, heide maaide op 's heeren grond, buiten de heerlijkheid liet malen, was schuldig; alles vergriepen, die wij in onzen tijd niet goed begrijpen — maar waarbij men zich moet denken in den tijd, toen de Blijenbeeker heer de „dominus supremus”, de heer en meester, de eigenaar en bezitter van geheel Afferden en alle publieke heiden en beemden was.

Zijn lijf en goed verbeurde hij, die diefstal pleegde of geweld gebruikte, die richter, bode of schepenen uitschold, zelfs als hij „dronken” was.

Een vuistslag of schop kostte een „alden boddreger” off soe voell, als man met hoeijmeijen verdient”. voor eene gerechtszitting kreeg de rechter ook zooveel „als man met hoeijmeijen verdient”, de bode 3 quart biers; aan het bezegelen van een schepenbrief verdienden de schepenen 1/2 vierdel wijns”.

Behalve de vrije bezitters van goederen in de heerlijkheid, had men ook onvrijen: „eigenlueden” of lijfeigenen, die tegen het einde der XVe eeuw tot op een familie van 5 personen, de familie Mirmans ingesmolten waren. Deze behoorden met al hunne nakomelingen van geslacht tot geslacht aan den heer.

De inkomsten der heeren van Blijenbeek bestonden in tienden,

molengeld, want er bestond molendwang, in de bieraccijns, enz. Zij benoemden pastoor en schoolmeester.

Zooals boven reeds gezegd is omsluit het kasteel eene binnenplaats; de poortbogen zijn met hardsteenen lijsten versterkt, terwijl oude figuurconsolen aan den versieringszin der oude bouwmeesters doen denken.

Het kasteel, behoorend aan de Von Hoensbroecks, heeft jaren lang dienst gedaan als klooster, waarom in den tuin nog eene kapel bijgebouwd werd.

De gebouwen op den voorhof hebben dezen zomer (1911) door een zwaren brand zeer geleden, alleen de brandgevels staan nog recht. Echter zullen de gebouwen geheel herbouwd en hersteld worden. Het slot wordt beheerd door een rentmeester, die in de nevengebouwen woont. Daar geen der eigenaren meer op het slot — zelfs sinds een halve eeuw niet meer — verblijft, is de glans van het vroeger zoo prachtige verblijf geheel verdonkert. Het volk ziet, evenals dit te Well de laatste decennien het geval was, den heer, van wien ze pachten, nooit. Aanmoedigend is dit voor de pachtboeren niet.

In het kasteel vindt men behalve de huiskapel nog de zogenoemde Paradijszaal, met fraaie oude beschilderingen, die het paradijs voorstellen.

Aan deze zaal met het mooie bovendeck of zoldering, is een belangwekkende geschiedenis verbonden, die wij in 't kort zullen vertellen.

Zij speelt in den tijd van degen, pluimhoed en sporen. De hoofdpersoon is Arnold Schenk van Nijdeggen, heer van Hillenrade, Walmen, Asselt, Afferden, Grubbenvorst, Betgenhausen enz., enz., geboren 31 Augustus 1662. Hij verloor vroeg zijne ouders en ging als jongeling op reis. Hij bestudeerde niet alleen de vrije kunsten, maar bij luit en beker had hij ook minnespel geleerd. In zijne jeugdige lichtzinnigheid verwickelde hij zich in eene zaak, die hem later zijne beste jaren vergallen zou. Hij leerde namelijk bij zijn oom Caspar Schenk de weduwe van den graaf de Bruay kennen, die zooals later bleek van haar zelf Maria Emerentia Dausque heette. Deze dame spande hare netten uit om den jongen, onervaren Arnold te vangen, dat ras zoo goed gelukte, dat zij hem bewoog haar te trouwen.

Negentien jaren oud zijnds, sloot hij op 30 Maart 1682 een huwelijk met haar, zonder iets van de betrekkingen van zijn oom Caspar tot zijne uitverkorene te weten. Spoedig was de vreugde over. Na acht maanden het huwelijksjuk gedragen te hebben,

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL BLIJENBEEK. DE HUISKAPEL.

gingen hem de oogen open en kreeg hij in eens het geheele vroegere leven zijner vrouw te hooren, dat zelfs voor die dagen zeer onfraai bleek geweest te zijn. Dadelijk verliet hij haar en protesteerde den 7 December 1682 van zijn slot Dilborn uit tegen de wettigheid van zijn huwelijk. Daarna stortte hij zich in het strijdgewoel en trok ten Turkenkrijg, zooals blijkt uit zijn testament, gemaakt in April 1684, beginnende, „van intentie zijnde ons te begheven in den militairen dienst van sijne keijserliche Maj. met resolutie om des noodich Lijff en de Leven tegen den Erfvijandt van 't Christendom te consacrerem”.

In dien tijd had hij ook voor 't geestelijk gerecht de al of niet nietigheid van zijn huwelijk laten onderzoeken.

Er kwamen eigenaardige zaken aan 't licht. Maria Emerentia Dausque, zich schrijvende d'Ausque, was te St. Omer in het

land van Artois geboren waar haar vader kwakzalver was en zich later voor doctor had uitgegeven. Hier leerde zij den prins van Condé kennen, wiens bijzit ze werd. Deze deed haar over aan Charles Hyppolyte de Spinola, graaf van Bruaye, Fransch generaal en gouverneur van Rijssel, met wie, zij twee kinderen had. Charles Hippolyte en Philip Antoon de Spinola.

Na den dood van den Graaf bediende zij zich van zijn naam en titels, waarom des graven echte zoon ze voor het gerecht daagde.

Door den Hoogen Raad van Mechelen gevonnisd en gevat, brak ze los en vluchtte naar Gulikerland, waar de ridder der Dietsche Orde Caspar Schenck haar opving en bij zich hield. Haar huwelijk met Arnold Schenck van Nijdeggen werd om deze betrekkingen en om de onwetendheid van haren waren staat nietig verklaard.

Tot dank, dat hij van zijne zoo ter loops opgedane vrouw ontslagen was, stichtte Arnold Schenck bij acte van 27 Juni 1694 in het klooster Trans Cedron der Anunciaten te Venlo een gezongen dienst voor hem en zijne erven, zooals het stuk in het archief van het kasteel Haag bij Gelder dit zegt:

Twaalf jaar later trouwde hij op 5 Dec. 1694 weer volgens zijn stand met Maria Catharina van Hoensbroeck, dochter van den erfmaarschalk van Gelderland Arnold Adriaan, Markies van Hoensbroeck, enz. enz. bij Dorothea Henriette van Cottereau. Volgend jaar werd hij tot markies benoemd. Maria Emerentia Dausque kon hem echter niet vergeten. Lang had ze hem met hare wraakplannen gevolgd en vervolgd, maar geen gelegenheid gehad haar slag te slaan. In 1695 werd Arnold en zijne gemalin een zoon geboren, die in een wieg later in de paradijszaal stond. De markiezin verzorgde het kleintje, toen eensklaps eene vreemde vrouw vóór haar stond. Deze had de bedienden verschalkt en was rechttoe de zaal in gelopen. Het was Marie Emerence Dausque. De wettige gemalin wist heel weinig van het verleden van haar gemaal. En de Dausque bracht haar dit in heftige bewoordingen aan 't verstand. Zij stond verslagen, toen zij hare mededingster zijn leven voorhield en viel in zwijm. De Dausque greep het kind en liep het slot uit. Een oude dienaar zag haar loopen, dacht aan onraad en haalde het kind terug. Zij verdween in de bosschen en werd niet meer terug gezien. Toen het kindje een knaapje geworden was en op Hillenrade bij Swalmen verbleef, beproefde zij nog een aanslag.

Zij drong door in den tuin, speelde hem een zwaar geladen pistool in handen en toen zij vluchtende gegrepen werd, klonk er gelijktijdig een schot, dat het jongetje zwaar wondde.

Toen was haar rijk uit. Zij werd gevonnisd en ontving haar straf. (Slot volgt).

EIKELS.

DROGE zomers geven in den regel een goed eikeljaar; ook deze herfst kenmerkt zich door een ruime opbrengst aan eikels. Gegeven de groote voedingswaarde van deze boomvruchten zouden die ook als menscheijk voedsel van groot nut kunnen zijn, indien onze eikelsoorten niet die bittere, samentrekkende stoffen bevatten, welke ze ongenietbaar en gevaarlijk maken. Evenals van de kastanje bezitten de Zuid-Europeesche landen zoeter eikels, welke dan ook in Spanje en op Sardinië als volksvoedsel worden genuttigd.

Een analyse van onze rijpe eikels geeft bij 32% water, 15% eiwit-houdende stoffen, 47% koolhydraten — waarvan 7% suiker is, voor een klein gedeelte melksuiker —, 3% bedraagt het vetgehalte, terwijl de celstoffen 2%, de mineralen 1% vormen. Eikels zijn dus in gedroogden staat vrijwel met boonen gelijk te stellen, hun voedingswaarde is tot koffie of cacao gebrand niet gering te schatten en vraagt terecht de aandacht.

Tot het gebruik van eikels als veevoeder zijn allereerst de eikenbosschen vanouds aangewezen terrein om varkens te houden. Nog vinden in de eikenwouden van Kroatië, Slavonië en het Bakonywoud enorme kudden zwijnen hun herfstvoedsel en in verschillende landen vormen de gelden voor het laten weiden van varkens in de bosschen een bron van inkomsten der boschgrondbezitters. Eeuwenoude rechten van „panage” zijn aan bepaalde dorpen geschonken of worden door boscheigenaars als een soort van belasting geheven. Het oud-Saksische recht, dat ook de weergelden voor het varkensbezit regelde, bevat verschillende voorschriften omtrent het laten weiden van zwijnen, uit de dagen toen de waarde van een bosch niet naar den

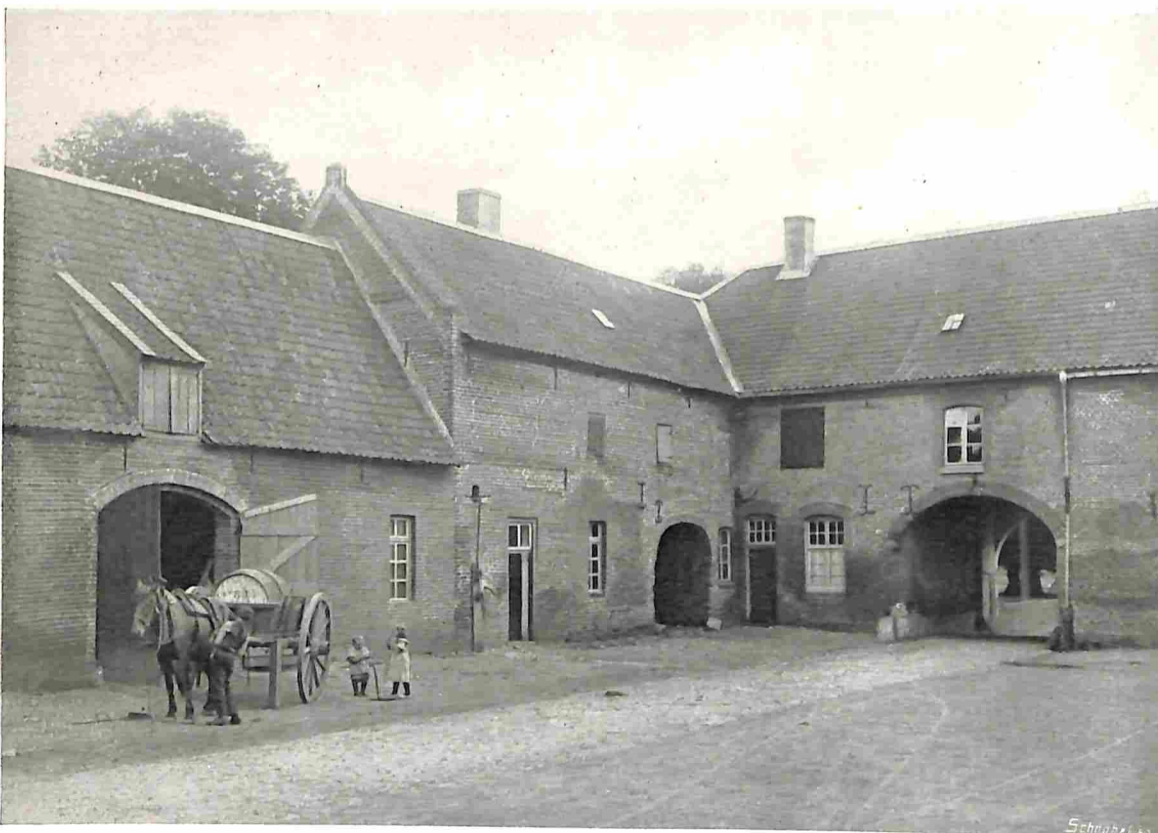

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL BLIJENBEEK. VOORHOF.

houtrijkdom werd geschat, doch het aantal varkens, dat er voedsel vond, als waarmede werd aangelegd. De inkomsten van kloosters en de belastingen, door kasteelheeren van de dorpers geheven, moesten vaak mede in eikels worden opgebracht. Zoo hadden de Ettelndorfer boeren aan het klooster Prüm jaarlijks 27½ modiën eikels te leveren, de 15 boeren van Schweich waren verplicht in den herfst drie dagen per week eikels te rapen voor het klooster tot zij 75 modiën daarvan bijeengebracht hadden.

Zoo goed de eikels voor varkens zijn, zoo gevaarlijk zijn ze voor hoornvee, vooral jonge dieren moeten ze beslist onthouden worden. Waar in de weiden vaak eikenboomen hun schaduw verleen en is het derhalve zaak tegen het vallen der vruchten dat terrein voor het vee af te schutten of de eikels zorgvuldig op te rapen. Na droge zomers zag men steeds, tengevolge van eikelvoer, lastig te bestrijden vergiftigingsverschijnselen bij het rundvee optreden. Voorkomen is ook in dit opzicht beter dan genezen, want de beesten schijnen zichzelf het gevaar niet bewust te zijn en eten de eikels met bepaalde voorliefde. Voor den zuinigen boer, die bij bezit van wat eikenbosch dit voeder slechts voor het oprapen heeft, kan de zuinigheid dus de wijsheid bedriegen.

Gemalen groene eikels geven een vochtig deeg, dat spoedig schimmelen gaat. Om als veevoeder te kunnen dienen moeten de eikels worden gebrand, van de schors ontdaan en daarna gemalen worden. Verhitting tot het kookpunt is daarbij noodzakelijk, zoodat het proces nogal bewerkelijk en kostbaar is. Vermenging met korenmeel wordt ontraden en een spaarzaam toedienen van eikelmeel ter vervanging van graan, bij overigens waterhoudend voer, schijnt het beste resultaat te geven.

De eikels, welke ongeraapt blijven, verschaffen een kostelijk voeder voor duiven en fazanten; met beukenootjes en sparappels vormen zij den wintervoorraad voor menig lid der dierenwereld uit onze bosschen. G.

HERFSTVERZEN.

I.

De bladeren dalen nu stil door de lucht,
Als dunne geel-goudene schijven,
Die even maar beven in dwalende vlucht,
Of — kantelend — zigzaggen schrijven.
En stil staan de boomen en laten ze gaan
En staren als stom naar de scharen,
Die dwalende dalen, als ging hun niet aan
Het vallen van stervende blären.
Stom staan ze — half ijl reeds — in rij langs de sloot,
Verpeinsd als in diepe gedachten,
Lijk hoopwijze denkers, die gaan nu ten dood
En stervend nog wijsheid betrachten.

II.

Nu worden de dagen zoo kort en kil
En triest van scheemrige luchten;
Nu worden de weiden zoo leeg en stil,
Zoo arm aan levensgeruchten;
Nu droomen de boomen
Langs slooten en stroomen
In nevels, die komen
Gedreven de wei uit, zoo stil, o, stil,
Nu worden de bosschen zoo kaal en dood,
En leeg van vogelgeschater;
Nu worden de stralen der zonne zoo rood
En komen nu laat, straks nog later;
Nu melden de velden
De werken van helden,
Die d' oogsten lang velden
Ter aarde, die ligt nu zoo schamel en bloot.
Nu worden de plassen zoo dof en koud
En diep als niet om te meten;
Nu droppen de buien op 't bladerengoud,
Dat wordt van den modder doorvreten;
Nu geven de dreven
Nog teekenen van leven....
Nog even — ach — even....
Dan sterft deze weelde en alles vergrauwet.

JAC. V. D. KLEI.

KASTEEL BLIJENBEEK. BINNENHOF.

ZIJN HUISJESSLAKKEN BLIND?

ZOOALS bekend is hebben de slakken twee paar voelhorens, waarvan de achterste en langste aan den top zwarte knopjes dragen, welke als oogen fungeeren. In die eindknopjes zijn ook de reukorganen gelegen, terwijl ze tevens als tastwerktuigen dienst doen. Deze organen worden bij de minste aanraking binnenwaarts in de voelhorens opgeborgen en zeer voorzichtig daarna weer bloot gegeven, zoodat ze wel zeer gevoelig moeten zijn.

Tal van onderzoekers zijn nog bezig de werkingen van die slakkenvoelhorens tot meerdere klaarheid te brengen. Zoo werd door sommigen bewezen, dat het slakkenoog geen sterk licht verdragen kon; immers zij trekken zich overdag op beschaduwde plaatsen terug. Wij zochten de verklaring van dat laatste feit meer in een schuilgaan der slakken om droge lucht te vermijden, terwijl ze des nachts, als er dauw valt, of bij regenachtig weer met minder gevaar voor vochtverlies door verdamping, zich steeds bewegen.

Volgens proeven, door Yung onlangs genomen, blijkt de huisjesslak echter heel weinig gevoelig te zijn voor licht of donker. Waar tal van slakken binnen een afgesloten ruimte de keus kregen tusschen verlichte of donker gehouden verblijfplaatsen, was er geen regel te vinden, welke hen richting deed kiezen. Ook op sterke lichtbronnen, zelfs bij plotselinge aanwending, reageerden ze niet in 't minst.

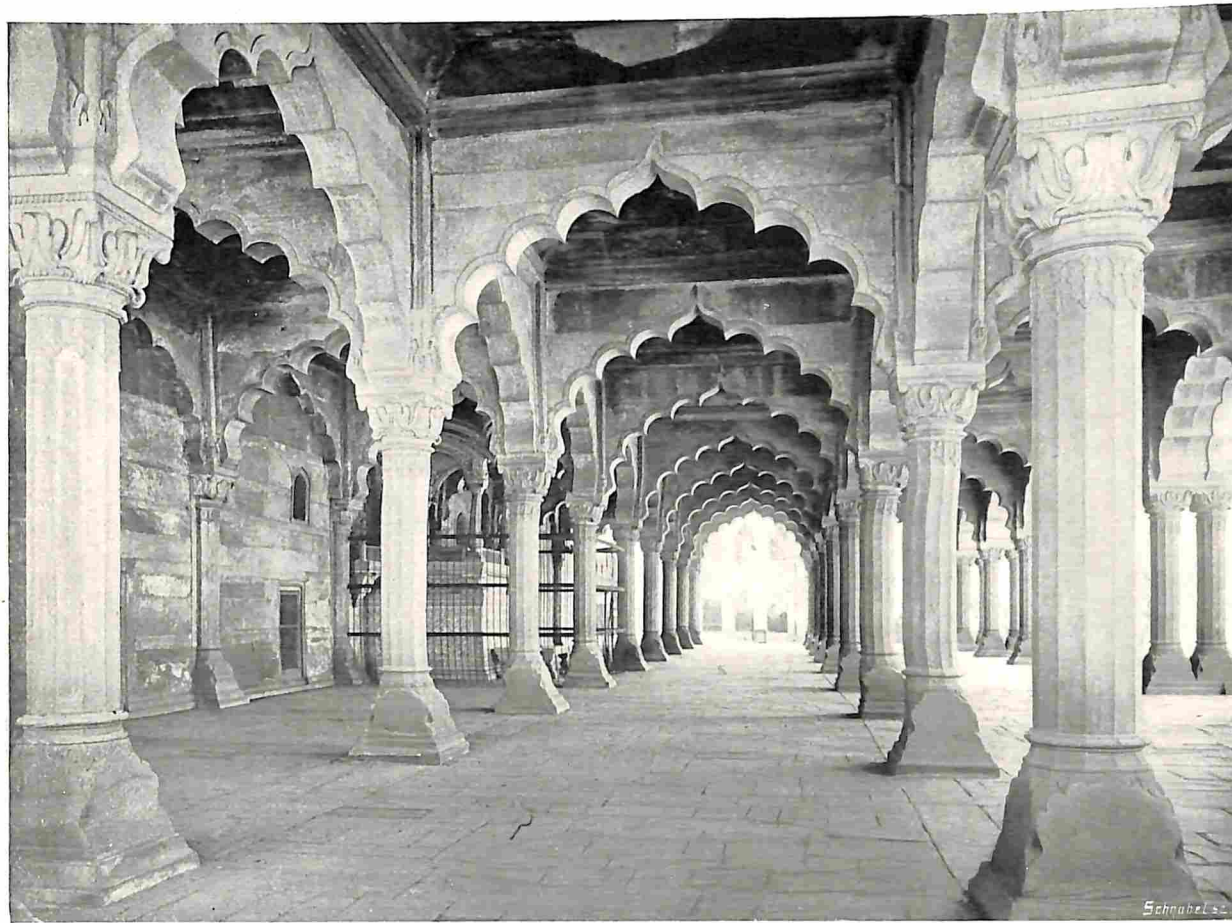
Volgens Yung is de huisjesslak eenvoudig blind; zij bemerkt de hinderpalen op haar weg slechts op den tast en, voor zover zij die op een afstand schijnt waar te nemen, zijn het de reuk of wel het gevoel voor temperatuurverandering of trillende beweging van lucht of bodem, die haar leiden. G.

UIT FRANKRIJKS WILDERNIS.

VII. LES FILLES SOUMISES.

ZEER zeker zijn er weinig volken die zoo juist de personen en toestanden karakteriseeren kunnen als de Franschen. Nietwaar, is er b.v. een beter precies-weergevende term denkbaar voor zeker soort vrouwelijke slachtoffers van (on) mannelijke lage exploitatie-zucht, om geen erger woord te gebruiken, dan filles soumises: onderworpen meisjes? Men is allicht geneigd, het woord soumise in twijfel te trekken, echter wanneer men de vele, haast ontelbare gevallen kent van ergerlijke dwingelandij met bedreiging met den dood, van den kant der apachen en nog vaak lager gezonken soort individuen, dan staat men anders tegenover menige ongelukkige, die na een goeden vangst van de zijde der politie, den weg moeten volgen naar St. Lazare. Hoevele gevallen, specifiek Parijsche gevallen, van meisjes, kinderen nog, die opgevangen, als 't ware, onder de afschuwelijkste martelingen de straat worden opgejaagd kennen we niet, hebben we niet voor de correntionele rechtbank zien en hooren behandelen? De angst-uitroepen tot ons voelen doordringen dier stumperds, die, ten einde raad, de rechtbank smeekten hen uit de handen der brute, afschuwelijke kerels te houden, welke hen sloegen, verwonden, opsloten, zelfs uit het venster hadden gehouden met het hoofd omlaag. O, die arme onder-

DIWAN-I-AM OF GEWONE AUDIËNTIEZAAL IN DELHI (BRITSCH-INDIË).
SIERLIJKE BOGEN VERBINDEN DE PILAREN, DIE IN ROOD ZANDSTEEN ZIJN OPGETROKKEN.

worpen, die slachtoffers van opvoedingloosheid en van het aantrekkelijke Parijs, waarin bij honderdtallen zij ondergaan, ze zijn zoo te beklagen, wijl ze reddeloos verloren zijn, daar ze bevreesd voor erger, menigmaal onmiddellijk naar hunne tirannen weerkeren, zoo zij niet reeds worden opgewacht bij de gevangenispoort. Want niet steeds durven zij hunne belagers noemen, onderworpen als zij zijn aan den angstwekkenden wil hunner meesters. En zoo zij al ontkomen aan den een, gebeurd 't toch al te dikwels dat zij worden opgeëischt door den ander, de ami van haar gevatten tiran, die bijtijds gewaarschuwd, direct bereid is diens plaatsvervanger te zijn in het afschuwelijke bedrijf. Meestal evenwel loopen de schuldigen vrij, al doet de politie ook alle moeite hen op te sporen, wat niet steeds gelukt, daar vele policie's, te bevreesd voor de heeren, voorwenden dezen niet te kunnen vinden. Bovendien, 't is al zoo dikwijls gebeurd, we hebben 't nog zoo kort geleden kunnen lezen, dat politiebeambten tot het complot dier heeren behoorden. Onlangs nog was 't een beambte, die er niet alleen voordeel van trok, doch aan de exploitatie en wel ten eigen bate deelnam, erger nog, die een geheel dubbelleven leidde, vrouwen en meisjes tot het wanhopig bedrijf bracht. *Traite des blanches* 1) in den meest geraffineerden vorm dus, waartegen de politie veelal geheel machteloos staat, omdat zoovele factoren er toe meewerken ontelbare dupes te maken — alsmede de bestaande toestanden, ik behandelde er enkelen van in een der voorgaande nrs., die maken dat er voor twee geredde schepsels tien in de plaats komen. De straffen aan de exploitateurs opgelegd zijn niet in staat, de betere gevoelens te wekken of schrik aan te jagen. De meesten bestaan uit eenigen tijd gevangenisstraf met vijf of tien jaren, ontzegging in de plaats, waar zij gesnapt zijn, te mogen verblijven.

Wat weinig of niets geeft, eerstens daar velen dat „interdiction” gewoon negeeren, tweedens omdat vele „filles soumises” gedwongen worden in dezelfde stad te komen, of wel den uitgewezene gelden over de maken, zeer dikwels door anderen daartoe gedwongen. Anders, „de filles” weten maar al te goed wat het beteekent niet te gehoorzamen aan de heeren die „*piloter la vie d'une femme galante*”. 2) Zij weten wel, zei mij een advocaat, wat zij van menig drame d'amour te denken hebben. Iets waaraan velen niet zouden durven gelooven, wanneer zij de korte drie regelige nieuwtjes in *Le Matin* lezen. De wereld meent, dat, wanneer 'n gedooide vrouw in haar kamer gevonden wordt, er steeds van een liefdesdrama moet gesproken worden, wijl de in menigte op den grond verspreid liggende billets doux op eene voorafgegane strijd tusschen geliefden wijzen, dat, als gevolg van jalousie, de misdaad werd gepleegd. Niets is dikwels minder waar dan dat. Het zijn meer dan eens de slachtoffers van hun verzet. De Politie weet dat heel goed, doch staat daar machteloos tegen over, ook omdat bij-al-dien den booswicht gevat wordt en niet bewezen kan worden, dat zijn daad uit eerstgenoemde beweegredenen gepleegd is, hij in aanmerking komt voor verzachtende omstandigheden, als bedrogen minnaar of echtgenoot. Men diene op het feit te letten, dat de rechters in Parijs veelal zeer mild zijn tegenover bedrogen lieden. Een heer die zijn vrouw doodgeschoten had, om een voorbeeld te geven, werd tot acht

jaren gevangenisstraf veroordeeld, doch met toepassing van le loi Bérenger, de z.g. loi de sursis, wat zeggen wil, dat de veroordeelde onmiddellijk wordt mise en liberté, doch bij herhaling van zijn misdrijf, behalve zijn te ontvangen straf, de laten we zegen, opgeschorte straf der zooveel genoemde acht jaren, bovendien moet uitzitten, om, zoo het misdrijf zich niet binnen de vijf jaar herhaalt, algeheel kwijtschelding te verleen. Voorwaar, een wet die reeds prachtige resultaten heeft opgeleverd.

Gelijk mijne lezers gezien hebben, wordt menig keer deze wet ook toegepast op bedrogen echtgenooten, die en flagrant délit de trouwe-looze 'n overvielen en in hevige smart of razernij een misdaad begingen. Zie, dit wetend, daarop speculerend, smijten de schandelijke eerroovers minnebrieven rond en soms zelfs een heerenhoed, 'n jas, of welk kledingstuk dan ook, om gevrijwaard te zijn tegen elke mogelijke juistere verdenking, zoo ze gesnapt mochten worden. Ja, de Parijsche leden van het gilde dezer wezens, zijn vindingrijk. Zij weten behendig de justitie

om den tuin te leiden en elke indruk ten kwade weg te nemen.

Uit deze daden valt dus op te maken dat zij wel degelijk meisjes aan zich weten te onderwerpen, daar zij deze omringen met de dreigende atmosfeer van den steeds aansluitenden dood. De meest onbegrijpbare hinderlagen denken zij uit, spannen schier onmerkbaar een strik om het „gekozen” meisje, dat ongemerkt heelemaal onder den invloed en vervolgens in de macht van haar belager komt. Eerder vertelde ik u reeds van den chanteur de Montmartre, hoe deze kwasi-minstreel dagen en weken alles in het werk stelde een der bewoonsters van het huis, waar hij kwam zingen, op hem verliefd te maken, wat hem dan ook gelukte. — Dat is slechts één geval, maar er zijn er ontelbare en de wijze waarop het (galgen) aas wordt aangewend „om beet” te krijgen is zoo verschillend en vernuftig, dat het een geheel boekdeel zou vullen, indien wij slechts de meest interessante feiten gingen neerschrijven. En niet alleen de mannen zijn op vangst uit, doch evenzeer de vrouwen leenen zich daartoe. Deze gure vindingrijkheid weten wij bij beide geslachten.

Een ernstige zaak, die een hel licht werpt op de wijze waarop het „vangen” van meisjes voor het buitenland plaats heeft, kwam eenigen tijd geleden voor het tribunal.

Een bureau de placement had een jong vrouwtje geengaerd, dat de solliciteerenden moest ontvangen en inlichten omtrent de aard en voordeelen der vacant zijnde betrekkingen, die schitterend heetten te zijn. Madame kweet zich uitstekend van haar taak en deed haar werk met buitengewone nauwgezetheid. Zoo goed wist ze de jonge meisjes de prachtige, open zijnde betrekkingen in den vreemde aan te bevelen, dat op enkele uitzonderingen na, er bijna steeds engagementen gesloten werden op het bureau. Wat gebeurde echter, Een der meisjes, naar Tunis gevoerd, had weten te ontsnappen en onmiddellijk de justitie van de ware bedoelingen van het bewuste bureau de emplacement in kennis gesteld. Arrestaties waren daarvan het gevolg, met dit resultaat dat de geheele affaire ontmaskerd werd en er heel wat feiten aan den dag kwamen, die de politie op het spoor eener uitgebreide organisatie bracht. Vele schuldigen werden gestraft, zoo ook madame, die de meisjes de mooiste toekomstbeelden voorspiegelde. Zij kreeg zes jaren gevangenisstraf, ofschoon ze zwoer niets van het bedrijf van hare lastgevers af te weten, wat evenwel, gelukte het haar absolute onschuld aan te toonen en zag ze zich eindelijk in vrijheid gesteld, doch eerst na hevige angsten te hebben uitgestaan. Zelf slachtoffer, zou zij bijna voor jaren de gevangenis zijn ingegaan. Ik meen dit wel een staaltje menschen exploitatie op allerlei wijzen: direct en indirect. Maar ontzettender nog is het jacht maken door de straatapachen op meisjes, kinderen dikwijls, om deze tot filles soumises te dresseeren. 't Is in één woord verschrikkelijk, daar ze op de ondenkbaarste manier worden mishandeld. Een der geliefkoosde manieren is het bij de ouvrières zeer gebruikelijke „Faire la bombe”. Dat is de aloude gewoonte op Zaterdagavond tot den morgenstond uit te gaan waarbij het volgende programma wordt afgewerkt.

Eerst gaat men gezamenlijk dineeren om daarna den een of anderen schouwburg te bezoeken. Vervolgens wordt er gedansd, 'dan in een der hallen koffie gedronken en eindelijk besluit men deze geliefkoosde partij door de zon te willen zien opgaan. Nu dat faire la bombe is 't, dat menigeen ten val brengt, daar als begrijpelijk, vele „vertegenwoordigers „van het „handel-drijvende” Parijs dikwerf deze gewoonte bezigen om het door wijn en likeuren benevelde meisje aan zich te onderwerpen. Zoo benut men alles om tot het doel te geraken. Het spreekt van zelf, dat de danslokalen al bijzonder geschikt zijn tot het leveren van soumises, doordat vele jonge bandieten zich beschaafd en heerchtig voordoen en niets onbepoefd laten het geloovige meisje te verleiden. En zijn de onwetenden in hun macht, wee hen. Zoodanig jaagt men hen vrees aan, dat het voorgekomen is, hoe meisjes, half bezweken onder de slagen, eindelijk na weken pas hun toevlucht tot genezing van hunne kwetsuren in het gasthuis gingen zoeken, wijl het niet langer kon, daar de wonden begonnen te ontsteken en dan nog als reden opgaven dat ze van de trappen waren afgevallen, wat niemand geloofde natuurlijk. Een meisje van veertien jaar, herhaaldelijk verbonden reeds, doordat dolksteken haar hadden getroffen, bekende eindelijk door haar . . . vrijer te zijn gestoken uit jaloezie. De waarheid was dat haar achtervolger die wonden toebracht, wat gelukkig uitkwam, doordat zij in ijlkooftsen het geheim verried. Een nog tragischer geval. Op een morgen werd een meisje bijgenaamd Boit sans soif, dood in haar kamer gevonden. Het meisje, Jeanne Sansoy geheeten, was een dergenen die evengoed aan nachtelijke strooptochten en inbraken deelnam als de mannen. Doch met dat al vertrouwde hare kameraden haar niet te zeer en verdachten haar de politie inlichtingen te hebben verschaft. Op een morgen vond men haar lijk. Het curieuse was wel dat niemand haar aanrander had gezien, ofschoon ze in een druk bevolkt huis woonde en een worsteling met hevige geweld gepaard gaande den misdaad was voorafgegaan. Wat was echter de oorzaak van het niemand gezien hebben? Boit sans soif, die reeds dadelijk bij het komen huren de burens verzocht niet op haar te letten, daar ze aan zenuwtoevallen leed en daarbij dikwijls „moord” riep, had alle aandacht daardoor afgeleid en belet haar ter hulpe te komen. Is dat niet tragisch? Een meisje, vooraf de burens waarschuwend dat zij wel 's „moord” riep, onder voorwendsel dan zenuwtoevallen te hebben! Hoever moest 't wel met het meisje gekomen zijn, dat ze de mishandelingen zóó voorbereid kon verduren. En welk een zielkundig raadsel, want één van beiden is zeker of ze liet zich martelen uit vrees, of uit liefde voor haar amant, opdat hij uit de handen der justitie zou blijven, wat meer dan eens voorgekomen is, o.a. met de lange Miquette, die beweerde onder een rijtuig te zijn gekomen, toen ze haar zwaar geblieseerde arm liet verbinden, en ter terechtzitting, toen men haar vroeg waarom zij gelogen had, waar de mishandeling toch was uitgekomen, ultriëp: dat zij hem beminde en hij alleen 't recht had met haar te doen wat hij wilde. Alleszins geloofwaardig, daar zij, de beruchtste vrouw onder de apachen, wel haast ook de meest geduchte was en bekend om haar kracht en durf, hèn dus niet vreesde, wat uit verschillende dingen bovendien bleek. Onbegrijpelijke natuur. Op dat terrein staat men toch voor vreemde ontdekkingen. Dat soort „liefde” bezorgt ons steeds verrassingen. Intusschen, men ziet hier duidelijk uit hoe menig meisje of vrouw aan 'n dergelijke espèce de brute onderworpen wordt, is het niet op de eene, dan op de andere manier, maar in hoofdzaak en daar komt het op neer, kunnen die individuen met hun slachtoffers doen wat ze verkiezen. 't Is van belang op te merken hoe de politie daarmede rekening houdt bij hare uitspraken. Zoo'n vrouw zal zij menigmaal zachter behandelen dan een man en hem zoo zwaar mogelijk straffen als 't kan. Ik maakte het mede hoe eens 'n zeventienjarig weisje, dat haar aanrander had neergeschoten, niet alleen werd vrijgesproken, doch tevens vooruit geholpen. Een vrouw, een zekere madame Compostiny, die haar man, een geweldenaar-dronkaard, doodde, werd niet eens gearresteerd, moest zich enkel ter beschikking der justitie houden, daar bewezen werd, dat het leven haar ondragelijk was gemaakt. 'n Ander feit, dat niet minder de opmerksaamheid verdient, ofschoon 't niets met het voorafgaande te maken heeft, doch door mij wordt opgeteekend, uitsluitend ter illustratie mijner be-

weringen; hoe eigenaardig de rechters soms handelen ten opzichten der vrouwen in het algemeen. Mademoiselle Pauline Dupont die haar dorp had verlaten om de schande te ontlopen van haar moederzij, kwam te Parijs. Deze fille-mère werkte hard voor haar kind en betaalde aan de voedster 25 frs van de 35 die zij verdiende. Doch de voedster wilde het kind niet houden en gaf het de moeder terug, die het, in betrekking zijnde, stil naar hare kamer medenam. Reeds 36 uren had zij het verstoep, uit vrees voor ontdekking. Plotseling midden in den nacht door den angst bevangen, sprong zij haar bed uit en smeed, in een vlaag van wanhoop, het kind uit het venster. De moeder onmiddellijk gearresteerd, moest dus voor de rechtbank verschijnen om zich te verantwoorden. Zie hier hoe kort het verhoor en de rechtspraak duurde:

— J'étais affolée, zei zij, als antwoord op de vraag van den president. De president: Mais toutes les précautions que vous avez prises vous accusent. Het meisje: Je n'ai pas réfléchi à tout cela. President: Pourquoi, puisque vous ne pouviez le garder, n'aviez-vous pas porté cet enfant à l'assistance publique? On l'aurait recueilli sans que vos patrons en eussent été informés. Het meisje: J'ignorais tout cela. Je ne sais ni lire ni écrire.

Na het gevoelige requisitaire van den advocaat-generaal Sibon en 'n korte verdediging, sprak het hof Pauline Dupont onmiddellijk vrij. En dat gebeurt dagelijks. Onverbidlijk is de Fransche justitie, wanneer het jalouzie-aanslagen betreft, ook al worden deze, en meestal, door vrouwen gepleegd. Een meisje dat vernomen hebbende dat haar ami getrouwd was, de laagheid beging, de onschuldige vrouw op te wachten om haar en haar kind met vitriool te overgieten, kreeg acht jaren, evenals een vrouwelijke autobestuurster, die haar ontrouwe mari met opzet aanreed. Ja, jaloezie-misdrijven weet zij te straffen. Een groot medelijden koestert zij daarentegen voor een soort menschen dat aan een moordend bedwelmingsmiddel verslaafd is en waarvan de slachtoffers alweer onder de filles soumises voor het meerendeel gevonden worden: met name de hier in Holland vrijwel onbekende etheromanen. Dat zijn meisjes, die steeds ether snuiven tot ze bedwemd geraken, en als opium-schuijvers de heerlijkste fantasien hebben. Geheel verworden treft men deze schepselen wel op hoeken van straten of in portalen aan. Totale degenerée. Verstandloos en willoos leven ze voort soms in dagen niet uit hun roes ontwakend. Een vreeselijk type dat der Etheromane. Ook alweer 't gevolg dikwijls van hun miserie, hun niet aan te ontkomen ellende. Ik heb ze gezien die als ineen gehurkt in een hoek gevonden werden op straat en geheel versuft van huis tot huis meesten voortgestuwd worden. Afzichtlijker wezen is haast niet denkbaar dan een die in volslagen bedwelmeling en tegen een muur blijft staan snuiven, als verkleumd van kou, het gezicht in een doek gedrukt. Het is voorgekomen, dat een jong meisje dagen niet van haar kamer kwam tot men haar geheel, tot stervens toe vergiftigd, moest wegdragen. O, voor die lijdsters voelt men veel, daar het van algemeene bekendheid is, dat éerst kunstmatig de slachtoffers er toegebracht worden, om later alles met hen te kunnen doen, daar alle wilskracht gebroken is. Dat zijn de etheromanen waaronder velen tot de tot algeheele onderworpenheid gebrachte filles soumises moeten worden gerekend. Ik heb wel niet te veel gezegd toen ik zeide dat deze categorie tot het ellendigste menschensoort behoort.

JOHAN SCHMIDT.

1) Vrouwenhandel. 2) Hier letterlijk als besturen bedoeld.

Foto C. Steenberg.

SLACHTOFFERS DER DAMPLANNEN.

EEN BLOK HUIZEN OP DEN DAM, WACHTEND OP DE KOMST DER SLOOPERS.

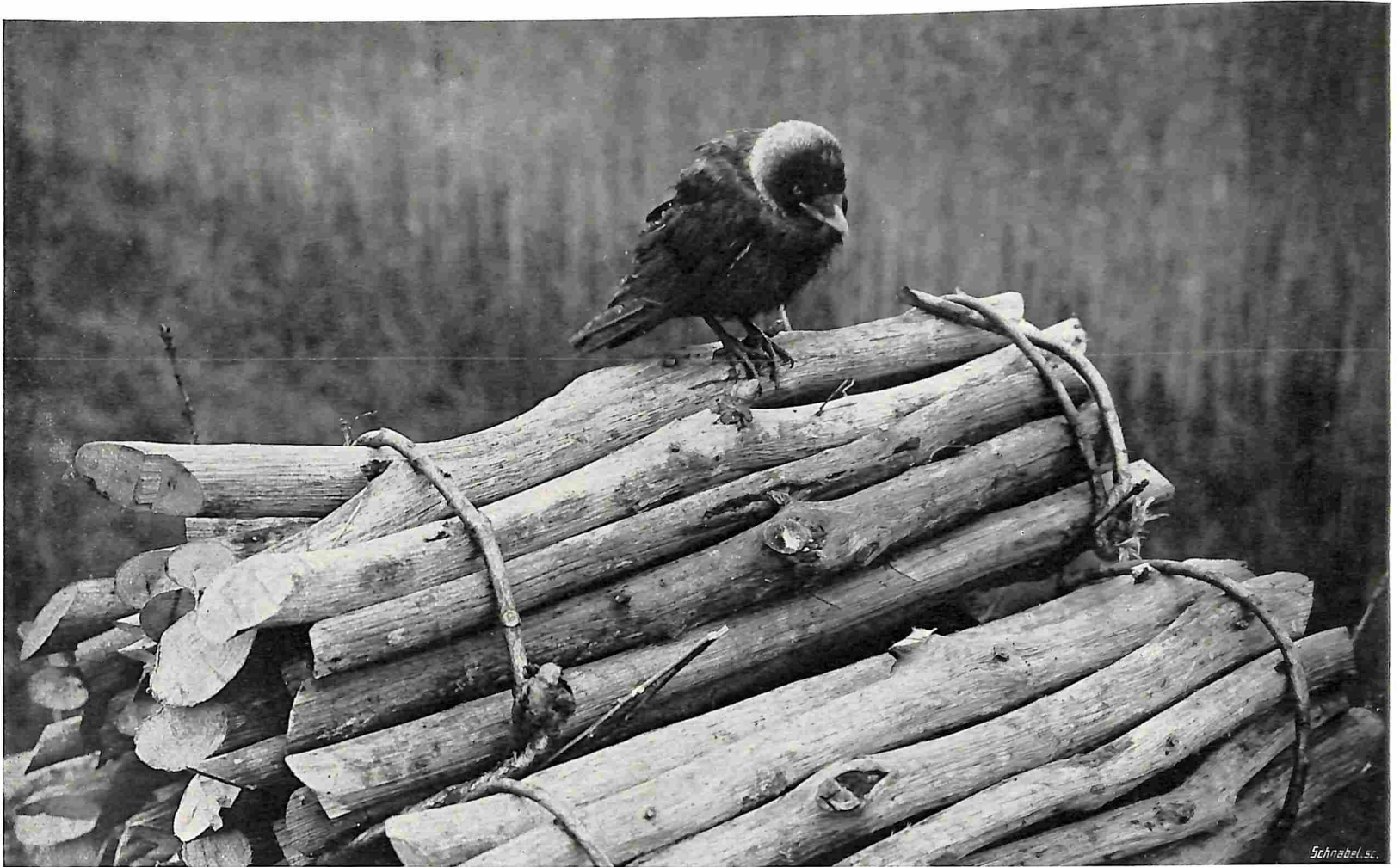

Foto R. Tefé.

SCHELMEN UIT DE VOGELWERELD. KAUWTJE OP EEN STAPEL TALHOUT.

SCHELMEN UIT DE VOGELWERELD.

DE boerenknappen en de schooljongens van 't Veluwsche land kennen ze wellicht beter dan de meeste der lezers en lezeressen van dit tijdschrift. Vraag hen in uwen pensioentijd maar eens naar „karkka's, eksters en meerkolven" en zij zullen u wel vertellen van de schelmenstreken van Gerrit, de torenkraai, van den kleurigen Vlaamschen gaai in zijn zwierige kleedij of van den brutalen bonten struikridder, de ekster. Want, hoewel met de meeste dieren van bosch en veld op meer of minder vertrouwelijke voet staande, kennen zij al van jongsaf dat trio meer van nabij, doordat zij in haast iedere boerenwoning als halve huisdieren beschouwd worden, op het erf frank en vrij rondscharrelen, zonder pogingen tot ontvluchting aan te wenden.

Ik herinner mij nog zoo goed hoe de kosterszoon, tegen den tijd als de jonge kerkkraaien „vlug" waren, tijdens de afwezigheid van zijn vader in den toren klom, tot boven de klokken, en onder luid protest van de ouden, de kleine kauw-

tjes uit de nesten, die overal in hoeken, gaten en nissen te vinden waren, haalde, en ze verhandelde voor den civielen prijs van vijf cents per stuk, of, wanneer de reflectant een goed vriend van hem was, zich ook wel eens liet vermurwen zijn „waar" voor appels, een oud knipmes, knopen (knickers kenden we nauwelijks) of iets dergelijks van de hand te doen. Tegenwoordig zit de toren aan alle kanten dicht, de galmgaten zijn met gaas afgesloten en de nissen met planken geblinddeerd, zoodat de spreeuwen, musschen, duiven, steen- en kerkuilen en — last but not least — de kauwen naar elders trokken, den ouden dorpstoren eenzaam achterlatend.

Nu broeden de kleine kerkkraaien in de ongebruikte schoorsteenen en in de holle boomen van het dorp, en daardoor zijn hun kansen wel vooruit gegaan; ik zie ten minste niet zooveel kauwen meer in kooien en op de erven als voor een jaar of tien terwijl ze minstens in evengroot aantal vroolijk babbelend rondscheren om hunne broedplaatsen. Maar in de stad zijn er veel meer dan vroeger, want al spoedig waren hun sluwe, grauwe koppen tot de conclusie gekomen, dat het veiliger wonen is in de groote plaatsen, dan daar, waar de menschen ver uit elkaar wonen en er veel groen tusschen de lage huizen groeit. Een tweede veilige broedplaats vormden in het bosch de hoge boomen met de vele gaten, en de jongen zaten in de ruw-bij-elkaar-geflanste nesten, en bedelden onophoudelijk om voer, zelfs nog toen zij eigenlijk allang zelf konden zorgen voor 't dagelijksch brood. 't Is een ruw gezelschap, grijs en zonder glans de veeren, met slimme, lichtblauwe oogen, en altijd de nijdige, brutale snavels gereed, afwachtende de ouden, die hun brachten, wat de akker en het veld aan eetwaar opleverden: sprinkhanen, engerlingen, een sappige kers, of zelfs wel eens een jonge muis, met een zacht fluweelen velletje. Daarna zochten ze eieren van kleine vogels aan de bergheiling, slakken en andere lekkernijen in de weiden, en alles brachten zij den jongen, rustten dan even in de takken bij het

Foto R. Tefé.

SCHELMEN UIT DE VOGELWERELD.

SCHOTSCHER HERDERSHOND IN VRIENDSCHAP LEVEND MET EEN EKSTER DIE GAARNE ZIJN POOTEN VERWARMT IN DE HAREN VAN DEN HOND.

nest, schudden de glimmende veeren recht, klapt met de vleugels en stieten met half open snavel een helderklinkend jack jack uit, dat, vergeleken met het gewone, luide da-ah da-ah... en het krassende krääh... klonk als een gesprek met zichzelf. En 'n kleine week later vlogen de jongen uit, volgden de ouden over het heele land en wisten, toen het na October te koud en te unheimlich werd, den weg naar het Zuiden uitstekend te vinden.

Hadden zij 't niet beter dan een van hun familie, die uitgebroed werd in een ouden schoorsteen, en die door ruwe jongenshanden in een stoof werd opgekweekt met brood, in melk geweekt? Zeker, hij ging er op een goeden, of liever op een kwaden dag van door, toen zijn gekortwiekte vleugels weer waren aangegroeid, maar het vliegen had hij nooit goed geleerd, en spoedig viel hij ten prooi aan buurman's rondsluipenden kater. Een broertje bracht het er beter af, en vroolijk snuffelt hij nu het ruime erf rond, koestert voorliefde voor alles wat er blinkt en schittert, en heeft zelfs in een verborgen schuilhoek een heele verzameling aangelegd van scherven, knopen en glimmende steentjes, waarop hij niet weinig trotsch is, en die hij bewaakt als een gierigaard zijn schatten. Maar de juiste plaats weet hij alleen!

De ekster mag zich bijna in dezelfde sympathie der jongens verheugen, als zijn hierboven beschreven neef. Minder algemeen, maar toch ook nog vrij veel, wordt deze tweede schelm uit de vogelwereld in gevangenschap gehouden. Hij kan er echter heel goed tegen, maar ziet er al gauw wat verformfaaid uit met zijn langen, in-den-weg-zittenden staart. Laat ge hem echter vrij in en uit vliegen, zooals dat op menig boerenerf gebeurt, dan is hij net zoo aardig en aantrekkelijk als de kauw. Ze kunnen heel aardig praten leeren, en daar zijn dan ook de verschillende bekende spreekwijzen over dezen vogel meestal aan ontleend. Hoe leuk de ekster soms met zijn huisgenooten kan omspringen, bewijst onze afbeelding, waar wij er een zien zitten op den rug van een grooten Schotschen herdershond, een collie, zijn kouwelijke pooten aldus in de lange zachte haren lekker verwarmend.

Ook zijn er onderscheidene verhalen in omloop, van deze vogels, die vriendschap sloten met een kat, hond of zelfs kip, en daarbij vaak een roerende afhankelijkheid aan den dag legden. Maar zulke vriendschappelijke toeneigingen komen toch vrij sporadisch voor; eerder gaat hij zijn mede-erfbewoners op allerlei manieren plagen en treiteren, en 't is allervermakelijkst om te zien, hoe hij een hond of kat, die zich van geen kwaad bewust, rustig en behaaglijk in het zonnetje koestert, voorzichtig nadert, en dan zoo snel mogelijk het hazenpad kiest, als dat tenminste niet al te paradoxaal is uitgedrukt van een vogel.

De volwassen ekster is zeer mooi gekleurd. Kin, keel en borst, benevens kop, staart, vleugels en bovenzijde zijn diep-zwart, met een prachtvollen, blauwen, groenen en purperen weerschijn, waartegen de helderwitte schouders, onderborst en buik allerfraai afsteken. De jongen missen den schoonen metaalachtigen glans. De ekster legt vaak een buitengewone sluwheid aan den dag, wat o.a. blijkt uit het bouwen van het nest. Dit wordt n.l. vervaardigd in de vroegste morgenuren, en liefst op de meest onbereikbare plaatsen. In de hoogste toppen van abeelen of populieren, soms ook in dichte dorenstruiken, wordt het omvangrijke nest van takken en klei gebouwd, en ten overvloede nog van een dak voorzien. Debodem bestaat uit een stevige, dikke kleilaag, waarin een geweelading zelfs niet zelden blijft steken, en aan den broedenden vogel niet het geringste letsel toebrengt. Ook voor wezels, marters, bunsings, katten en andere roofdieren is deze middeleeuwsche burcht goed beveiligd, want de eenige toegang tot het nest is een nauwe, zijdelingsche opening, en daar wordt de ongenode gast ontvangen door den stevigen snavel van den bewoner zelf.

* * *
Als laatste vertegenwoordiger van het schavuitendrietal noem ik mijn vriend Garrulus glandarius, de meerkol of Vlaamsche gaai. Een rakker van de eerste soort, voor geen klein geruchtje vervaard, en met een geraffineerde sluwheid. Mocht ge hem soms nog niet kennen, ga dan in den tijd als de eikels rijp zijn, maar eens de bosschen in, dan is hij met zijn bentgenooten aan het verzamelen voor den winter.

In mijn artikel „Als de bladeren vallen” in Buiten van 4 November 1911, heb ik u al verteld, dat hij de eikels vaak zoo goed onder den grond en tusschen het mos verstopt, dat hij ze soms zelf niet eens weer kan vinden. Deze handelwijze verschafte hem in Frankrijk hier en daar den volksnaam van „Le

Foto R. Tepe SCHELMEN UIT DE VOGELWERELD
GAAI BIJ ZIJN NEST MET JONGEN.

Planteur”. Van alle vogels is hij direct te onderscheiden aan zijn mooie blauw-wit-zwarte vleugeldekveeren, zijn witten stuit, zijn mooie, zachtrose romp, en den Mephisto-kuif. Maar deze zie je niet altijd, want hij kan die ook plat op den kop leggen.

Wanneer de gele wiewaal niet kon fluiten, dan zou men zijn andere geluiden zeer goed met die van den gaai kunnen vergelijken. Vooral in den herfst zou men soms meenen en laten wiewaal te hooren, wanneer de meerkol zijn krijschend räh räh räääätsch door de boomen laat klinken. Doch hij beschikt over nog veel meer geluiden, Wanneer men ze in den

Foto R. Tepe SCHELMEN UIT DE VOGELWERELD. EKSTER ZITTEND OP EEN GIETER.

paartijd voorzichtig nadert, kunt ge wellicht, wanneer het geluk u gunstig is, waarnemen, hoe een mannetje onder een twee- of driemaal herhaald räätsch van den eenen boom naar den anderen vliegt, en dan op een rustig, door de zon beschenen plaatsje een gemoedelijk garr laat hooren, dat op het laatst haast fluisterend klinkt, zoodat men niet zou vermoeden, dat het van zoo'n grooten vogel afkomstig was. Doch hij kan nog veel meer: knappen met den snavel, piepen als een spreeuw en nog allerlei gedempte, buiksprekerachtige geluiden, waartusschen telkens weer het garr, waaraan hij zijn naam dankt, den boventoon voert. Wanneer men wil, kan men het voor nababbelen van andere vogels houden, het ook als een soort gezang betitelen.

Dr. Alwin Voigt, een bekend Duitsch ornitholoog, die vooral van de geluiden van vogels studie maakt, beweert in zijn „Ekskursionsbuch zum Studium der Vogelstimmen“ (blz. 149) dat de meerkol vooral vaak een roep doet hooren, die sterk aan het miauwen van den buizert herinnert, welke „den unerfahrenen Beobachter leicht zu den irümlichen Auffassung führen kan, es handle sich dabei um Nachahmung; durch sorgfältigeres Nachforschen wird er sich davon überzeugen, dasz diesen Schrei alle Eichelhäher gelegentlich einmal hören lassen, gleichgültig, ob in dem betreffenden Walde der Mäusebussard horstet oder nicht.“ In den broedtijd hoort men maar zelden het geluid van den gaai. Houdt hij zich dan stil om het nest niet te verraden, of heeft hij met alle zorgen voor het jonge broed, geen tijd om te zingen?

Dat hij een uitstekend imitator is, weet iedereen u te vertellen, die wel eens een meerkol in gevangenschap heeft gehouden. Geluiden, die den boventoon op het erf voeren, doet hij het eerst na, b.v. het kraaien van den haan, het optrekken van een staande klok, enz. Men heeft in den laatsten tijd ook imitatietalent ontdekt bij gaaien, die aan den boschrand nestelen in de buurt van boerderijen en huizen. 't Is in ieder geval een van de begaafdsten onder de kraaiachtigen, en ook al om die reden, en omdat ze onze bosschen zoo eigenaardig opvroolijken, moet men de rooverijen, die hij zich soms veroorlooft, maar een beetje door de vingers zien, en niet iederen meerkol, die u voor de buks komt, zonder bedenking neerschieten. Ze verdienen het eigenlijk wel voor al hun schelmenstreken, als het verslinden van jonge vogeltjes, van eieren enz., waarop ik niet verder zal ingaan, maar ik waag het toch uw clementie voor bonten struikrider in te roepen. Honi soit qui mal y pense!

A. B. WIGMAN.

DE KAT EN DE SLANG.

MEN weet dat in ons land, vooral in Drenthe, tal van ringslangen voorkomen, zelfs van tamelijk groote afmeting. Hoewel ietwat grieselig, zijn ze absoluut onschadelijk; wel kunnen ze vervaarlijk sissen en met hun tongetje werken, zelfs nijdig uitschieten, maar dat is dan ook hun eenige verweermiddel. Ik wist dat er onder de roofvogels zijn die jacht op de ringslang maken, ook heb ik wel eens gehoord dat de egel zich in een strijd wikkelt met een slang, maar dat onze huiskat een slang aandurft en afmaakt, heb ik tot op heden nooit geweten.

Het was een warmen dag in den afgelopen zomer, dat mijn vriend Dr. Veltman en ik een zonnig pad passeerden dicht bij huis, het kiektoestel hadden wij laten staan bij het huis op eenigen afstand van de plaats waar wij op dat pad een groote ringslang zagen oversteken. Dit is op zichzelf nu niets bijzonders, maar daar komt uit een struikboschje een mooie, sterke, jonge kat aanstappen met een paar halfgesloten, dommelige oogen, ook al van de warmte, nauw echter ziet zij de slang of de oogen gaan open en beginnen onheilspellend te schitteren. Mijn vriend, altijd bedacht, om een gelegenheid voor een kiekje waar te nemen, haalt vliegensvlug zijn toestel en is juist gereed dat poes, met een gestrekte, aan het puntje omgekrulde, staart, zeer omzichtig de slang nadert. (afb. I). Nauwelijks merkt de slang dit of zij draait zich plotseling om, zij is zich dus wel bewust dat de kat geen vriendin van haar is en denkt deze bang te maken, zij schiet althans met een geweldig gesis op de kat uit en richt zich daarbij met het voorlichaam wel een voet van den grond op, heel handig maakt de kat een sprong terug. (afb. II). Van deze beweging maakt de slang gebruik om de vlucht te nemen, zij kruipt snel weg maar steeds met den kop naar achteren gericht om poes in de gaten te kunnen houden. Poes houdt zich uiterst kalm en nadert, zeer omzichtig met echte nijdige kattoogen, het kruipend gedierte, 't welk al kruipende de kop weer opricht om toe te schieten; bliksemsnel — te snel om er een kiekje van te nemen — springt de kat toe en geeft de slang, een geduchte slag met haar voorpoot tegen den achterkop; de nagels hebben voorzeker goed haar diensten gedaan, althans de kop van de slang draait zich geheel om en zakt langzaam op den grond, de bek wijd geopend, intusschen draait het geheele lichaam van de slang zich, zoodat het op den rug komt te liggen. De kat blijft rustig, in het volle bewustzijn van haar meerderheid, toezien naar de laatste stuiptrekkingen van haar vijandin. Ten slotte probeert zij, door de slang aan den staart achteruit te slepen, hoe het met de levensgeesten staat (afb. III). Wanneer zij zich heeft overtuigd dat er geen gevaar meer bij is, gaat zij naar den kop en bijt deze heel kalm, alsof het dagelijks werk is, van het lichaam af (afb. IV). Zonder zich verder ook maar iets meer van haar slachtoffer aan te trekken, stapt zij kalm alsof er niets gebeurd was, knipoogend, het zonnige pad weer op. DE GREEFF.

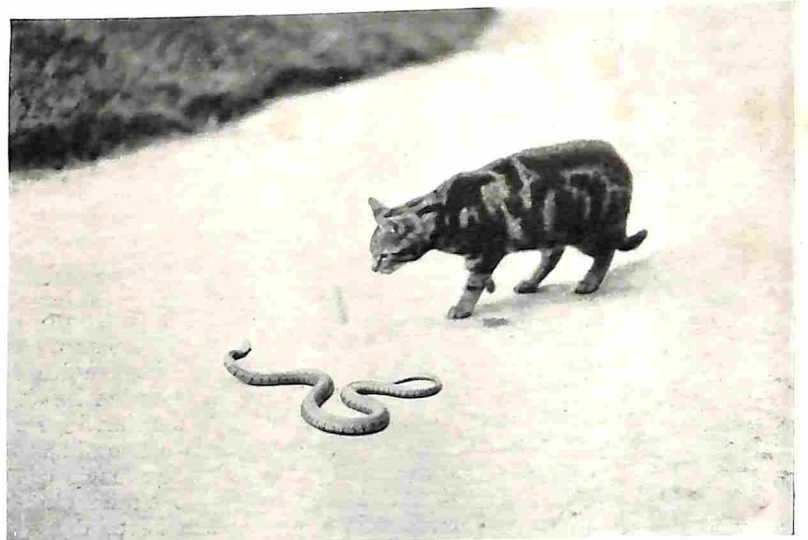

Foto H. A. Veltman.

I. EERSTE ONTMOETING VAN DE KAT MET DE SLANG.

Foto H. A. Veltman.

II. DE SLANG SCHIET SISSEND OP DE KAT UIT, WAARDOOR DEZE EEN SPRONG ACHTERUIT MAAKT.

Foto H. A. Veltman.

III. NA DEN STRIJD PROBEERT DE POES OF DE SLANG WEL ECHT DOOD IS, DOOR HAAR AAN DEN STAART ACHTERUIT TE TREKKEN

Foto H. A. Veltman.

IV. OM ZEKER TE ZIJN VAN HAAR WERK, BIJT DE KAT DEN KOP VAN DE SLANG VAN HET LICHAAM